

Кіщак Ю.В.

*дільничний інспектор міліції
Заводський районний відділ Миколаївського міського управління
Міністерства внутрішніх справ України*

РОЗГЛЯД ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Права людини являють собою особливу за своєю значимістю галузь права, адже в них сконцентровано головні людські цінності: життя, свобода, гідність, особиста автономія. Ці цінності відображаються в нормативному закріпленні та гарантіях їх реалізації за допомогою правових засобів та інститутів. Питання прав людини в сучасному суспільстві є надзвичайно актуальним, адже Конституцією України (1996 р.) людина визначена «найвищою соціальною цінністю», перед якою держава мала б відповідати за свою діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на значну наявність ґрунтовних досліджень, актуальних публікацій у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина право громадян на звернення потребує його подальшого вивчення та осмислення. Зокрема, А. Олійником досліджено конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина; В. Авер'яновим розглянуто права громадян у сфері виконавчої влади щодо їх адміністративно-правового забезпечення реалізації та захисту; О. Баклан вивчено питання про звернення громадян в частині його правотворчості та правозастосування.

Формулювання завдання дослідження. Поряд з зазначеним питання вдосконалення реалізації права громадян на звернення передбачає подальші дослідження, що й обумовило вибір теми.

Виклад основного матеріалу. Більшість відносин, які регулюються нормами права, розраховані на позитивну, природну поведін-

ку суб'єктів у різних сферах економіко-виробничих відносин, відносин власності та господарювання, відносин щодо здійснення управлінської діяльності тощо. Разом з тим, як свідчить практика, не всі суб'єкти права співвідносять свою поведінку з вимогами чинного законодавства та трапляються випадки коли діяння суб'єктів адміністративної та господарської діяльності суперечать вимогам нормативно-правових актів. Порушення прав людини та громадянина викликає цілком справедливі нарікання і значне надходження від них скарг, звернень і запитів до різних рівнів виконавчої і законодавчої влади, державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Переважна більшість непорозумінь виникає у зв'язку з порушенням вимог чинного законодавства суб'єктами господарювання, неправомірними діями (бездіяльністю) спеціалістами державних організацій (установ), що призводить до зростання соціальної напруги і загострення протистояння.

Фактично у кожному третьому зверненні, які надходили до Президента України впродовж 2012 року, громадяни скаржились на незадовільну роботу правоохоронних органів та суду. Аналіз динаміки надходження звернень з питань забезпечення законності та охорони правопорядку на ім'я Президента України свідчить, що в 2012 році спостерігається збільшення кількості порушених питань у цій категорії. Найвищі темпи збільшення таких звернень у Черкаській, Тернопільській та Львівській областях. Найчастіше громадяни скаржаться на неправомірні дії працівників прокуратури; відмову у порушенні криміналь-

них справ і безпідставне їх закриття; тяганину при розслідуванні кримінальних справ. Османне заслуговує на особливу увагу, оскільки станом на 29 січня 2013 року на контролі у Президента України перебуває 61 звернення громадян щодо розслідування тих, за якими досудове слідство триває понад 12 місяців.

Практична реалізація права громадян на звернення здійснюється відповідно до Конституції України (ст.40), Закону України «Про звернення громадян» (1996 р.), Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» (від 07.02.2008 р. №109), Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження класифікатора звернень громадян» (від 24.09.2008 р. №858), Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади й місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від форм власності, у засобах масової інформації

(затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 р. №348). Організація і проведення особистих прийомів громадян облдержадміністрацією проводиться у рамках відповідного розпорядження голови облдержадміністрації (від 05.03.2009 р. №74-р).

До місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування Миколаївської області у 2012 році звернулося 108 тис. громадян (на 13 тис. менше 2011 року). Посадовими особами розглянуто 62,9 тисяч питань. Аналіз даних про звернення громадян дозволяє умовно згрупувати порішені питання за їх питомою вагою. До першої групи відносяться питання соціального захисту населення (кількість питань – 8863; 14% до загальної кількості); комунального та дорожнього господарства, благоустрою територій (7781; 12%); сільського господарства та земельних відносин (7233; 11%); житлові (6770; 10%). Питома вага цих питань до загальної кількості складає 47%.

До другої групи, з питомою вагою 27%, входять питання: промисловості, будівниц-

Таблиця

Надходження звернень громадян до органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Миколаївської області у 2012 році

Орган виконавчої влади та місцевого самоврядування	Звернень всього	у тому числі			
		надійшли поштою	в% до загальної кількості	на особистому прийомі	в% до загальної кількості
Облдержадміністрація	3640	3030	83,2	610	16,8
в% до загальної кількості звернень	6,3	11,8	-	1,8	-
Обласна рада	411	227	55,2	184	44,8
в% до загальної кількості звернень	0,8	0,9	-	0,8	-
Райдержадміністрації	5418	2805	51,8	26,3	48,2
в% до загальної кількості звернень	9,4	10,9	-	8,1	-
Районні ради сільських районів	1708	665	38,9	1043	61,1
в% до загальної кількості звернень	2,9	2,6	-	3,2	-
Селищні та сільські ради	35141	9388	26,7	25753	73,3
в% до загальної кількості звернень	60,7	36,5	-	80,1	-
Міські ради міст обласного і районного значення	11544	9606	83,2	1938	16,8
в% до загальної кількості звернень	19,9	37,3	-	6,0	-
Всього	57862	25721	44,5	32141	55,5

тва, паливно-енергетичного комплексу, науково-технічного прогресу, транспорту, зв'язку, освіти, навчання та виховання дітей та молоді, роботи навчально-виховних закладів, охорони здоров'я, праці, повернення грошових заощаджень та вкладів, забезпечення законності та охорони правопорядку, роботи місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування, діяльності політичних партій, профспілок, релігійних та інших громадських організацій.

Третю групу формують питання, які виходять за межі визначених напрямів діяльності народногосподарського комплексу області та займають 26% до загальної кількості питань. На протязі 2012 року до органів виконавчої влади та місцевого самоврядування області надійшло 57,8 тис. звернень, з них надійшло поштою 25,7 тис. одержано на особистому прийомі – 32,1 тис., що відповідно становить 55,5 і 44,5% (Таблиця).

Дані таблиці свідчать про найбільше надходження звернень громадян до голів селищних та сільських рад – 35141 звернень (60,7% до загальної кількості). При цьому питома вага прийнятих громадян на особистому прийомі головами селищних і сільських рад складає 73,3%. Характерно, що громадяни надають перевагу звертатися до голів райдержадміністрацій письмово – 51,8% та облдержадміністрації – 83,2%, обласної ради – 55,2%, а до голів сільських та селищних рад – на особистому прийомі (61,1%).

За висновками проведеного аналізу встановлено, що основними причинами звернень є: соціально-матеріальний стан заявників, які постійно відчують недостатність, а часом і відсутність коштів для задоволення власних та потреб сім'ї; недостатня обізнаність в правовій освіті населення, насамперед сільських жителів, які потребують захисту та підтримки; незадоволення результатами розгляду звернень громадян на місцях, зволікання та формальне ставлення керівників організацій, установ районів та міст, які надають відповіді заявникам, не задовольняючи порушені питання та можливі шляхи їх вирішення; са-

моусування керівників від контролю та особистої участі в організації розгляду звернень.

Результати перевірок засвідчили про наявність чисельних порушень законодавства під час організації розгляду та вирішення питань порушених у зверненнях громадян, а саме: недотримання посадовими особами графіків проведення особистих та виїзних прийомів громадян; не належне ведення діловодства за зверненнями громадян відповідно до вимог Інструкції з діловодства та зверненнями громадян; обмежене оприлюднення у засобах масової інформації та на офіційних веб-сайтах узагальнених відомостей про організацію роботи із зверненнями громадян та вирішення порушених у них питань; не своєчасне доведення графіків особистих та виїзних прийомів керівництвом райдержадміністрацій, управлінь та відділів структурних підрозділів облдержадміністрації до відома населення через засоби масової інформації; допущення порушень законодавства щодо термінів розгляду звернення; не якісне проведення перевірок додержання законодавства про звернення громадян у структурних підрозділах райдержадміністрацій.

Виконуючи вимоги Закону України «Про звернення громадян», Указу Президента «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування», керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування несуть персональну відповідальність за належне та своєчасне вирішення в межах своєї компетенції своїх повноважень питань, порушених в адресованих їм зверненнях громадян, а також за вжиття ефективних заходів щодо запобігання виникненню підстав для обґрунтованих повторних звернень та звернень до органів вищого рівня.

Висновки. Забезпечення всебічного розгляду звернень громадян з порушених у них проблем, оперативне їх вирішення, задоволення законних прав та інтересів є одним із пріоритетних завдань органів державної

влади та органів місцевого самоврядування, відповідним обов'язком їх посадових і службових осіб, фактором забезпечення суспільно-політичної та економічної стабільності в області та державі. Тому одним із основних завдань на сучасному етапі та найближчу пер-

спективу є системна робота державних органів в напрямі приділення більшої уваги роботі зі зверненнями громадян в частині забезпечення безумовного виконання норм Закону України «Про звернення громадян» та вимог відповідного Указу Президента України.

Анотація

У статті проаналізовано процес надходження та розгляду звернень громадян органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Миколаївської області. Акцентовано увагу на системній діяльності державних органів в напрямі удосконалення роботи зі зверненнями громадян.

Ключові слова: право громадян на звернення, гарантії прав, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.

Аннотация

В статье проанализирован процесс поступления и рассмотрения обращений граждан органами исполнительной власти и органами местного самоуправления Николаевской области. Акцентировано внимание на системной деятельности государственных органов в направлении усовершенствования работы с обращениями граждан.

Ключевые слова: право граждан на обращения, гарантии прав, органы исполнительной власти, органы местного самоуправления.

Kishchak Yu.V. Consideration of public appeals by executive authorities and local government authorities of Mykolaiv region

Summary

The article analyzes the process of admission and consideration of citizens' appeals by the bodies of executive power and local self-government of Mykolaiv region. The attention is focused on the system of activity of the public authorities towards the improvement of work with the citizens.

Key words: citizens' right for appeals, right guarantees, executive authorities, bodies of local self-government.

Список використаних джерел:

1. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: Монографія. – К.: Аллерта, КНТ, Центр.навч.літер. – 2008, – 472 с.
2. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації захисту: Наук.вид-ня. / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: НВП «Вид-во «Наукова думка» НАН України» – 2007, – 507 с.
3. Баклан О. Про звернення громадян: деякі питання правотворчості та правозастосування // Право людини. – 2007. – № 3. – С.89–93.
4. Кіщак Ю.І. Міняйло М.П. Організаційно-правове забезпечення реалізації права громадян на звернення у сфері агропромислового комплексу: Монографія / За заг. ред. І.Т. Кіщака. – Миколаїв.: ТОВ «Фірма «Іліон», 2008. – 264 с.
5. До звернень громадян – з особливою увагою // Урядовий кур'єр. – 2009. – 5 лютого.